

IVN-MEDEDELINGEN JANUARI 2015, NR. 5

In deze aflevering:

+ Komende evenementen

- ++ Ontmoet de dichter... in De Mansarde
- ++ De poëzie van de zondagmiddag: Willem Wilmink
- ++ *Extaze* in Sociëteit de Vereeniging
- ++ Bang voor beeld?
- ++ Boekpresentatie *Liefde bij wijze van spreken*
- ++ Grammaticale begrippen: hoor- en werkcollege

+ Varia

- ++ Pas verschenen (I): *Bilderdijs Odilde*
- ++ Pas verschenen (II): *Letters as Loot*
- ++ Pas verschenen (III): *Opkomst en bloei van het Friese nationalisme*
- ++ Pas verschenen (IV): *Jaarboek Multatuli*
- ++ Weg met 'oudjes'!
- ++ Aankondiging rond IVN-colloquium 'Hyperdiverse neerlandistiek'
- ++ Schemerarchieven (5)
- ++ De werkbank (5)

1. KOMENDE EVENEMENTEN

1.1. Ontmoet de dichter... in De Mansarde

Wim van Til ontvangt Hedwig Speliers. Een programma van het Vlaams Cultureel Kwartier, het Poëziecentrum en Bibliotheek de Mariënborg.

Wanneer: zaterdag 10 januari, 14.00 u.

Waar: Poëziecentrum in de [Bibliotheek de Mariënborg](#) (nr. 29)

Reserveren zeer gewenst (info@vcknijmegen.nl)

Entree € 7,50

1.2. De poëzie van de zondagmiddag: Willem Wilmink

'Het moet er allemaal nog zijn, de deur, de bomen en het plein.'

Een dichter van wie iedereen de teksten kent: liedjes uit De Stratemakeropzeshow, J.J. de Bom, Sesamstraat. Voor Willem Wilmink was het om het even of een goede

tekst een gedicht werd of een liedje. Zijn teksten klonken decennialang overal, zijn vaak vrolijk en olijk, maar een floers van weemoed is nooit ver weg.

Deze middag draagt zangeres en actrice Jenny Arean voor en speelt Oleg Fateev op accordeon. En natuurlijk: ook het publiek mag zingen.

Gepresenteerd door Tommie van Eck, schrijver, uitgever en programmeur bij festival Winternachten.

Wanneer: zondag 11 januari, 16.00 u.

Waar: [De Nieuwe Liefde](#), Amsterdam

Toegang: € 12,50

1.3. Extaze in Sociëteit de Vereeniging

[ingezonden mededeling van Cor Gout, Den Haag]

Presentatie van het nieuwe nummer van *Extaze*, getiteld 'De buitenstaander'. Tijdens de avond wordt het eindresultaat geveild van het *Extaze*-viltjesproject, een unieke verzameling kleine kunstwerken van Nederlandse kunstenaars. Veilingmeester is Chris Vellinga (adjunct-directeur Venduehuis, Den Haag).

- Een essay van Lisa Hage (leerlinge HML), ingeleid door haar leraar Nederlands Peter van Schie
- Een lezing van Jan-Hendrik Bakker (filosoof)
- Gedichten van Aly Freije
- Een interview met Jurjen de Haan (beeldend kunstenaar)
- Liedjes van Karel de Vey Mestdagh (auteur, muzikant)
- Een optreden met speeldoosjes van Dorien Meysing (muzikante, geluidskunstenares)

Presentatie: Cor Gout

Licht en geluid: Harold Verra

Wanneer: donderdag 15 januari, zaal open vanaf 19.45 u. (deuren sluiten om 20.10 u.), start programma om 20.15 u. precies en loopt door tot 22.00 u.
Waar: [Sociëteit de Vereeniging](#), Kazernestraat 38b, Den Haag
Entree € 7,50

1.4. Bang voor beeld?

[ingezonden mededeling van Spui25]

Zijn Nederlandse schrijvers bang voor beeld? Waarom zien we zo weinig illustraties in de Nederlandse literatuur? Kunsthistoricus *Saskia de Bodt* gaat daarop in in Spui25.

De moderne Nederlandse literatuur bevat weinig plaatjes. Als het om boekillustraties gaat komen we er, in vergelijking tot de Belgische, Franse, Angelsaksische, Scandinavische en niet te vergeten de Russische literatuur, al meer dan een eeuw erg bekaaid af. Van het werk van Maeterlinck, Mallarmé, Gide, Wilde, Pasternak, Lagerlöf en al die anderen uit de wereldliteratuur, bestaan prachtige geïllustreerde uitgaven, zowel in de oorspronkelijke taal als in vertaling. Grote illustratoren werkten hiervoor vaak nauw samen met de auteurs. In deze bijzondere lezing ziet u daar voorbeelden van.

Maar hoe zit het met Couperus, Vestdijk, Reve en Mulisch? En het werk van Jan Wolkers – die toch zelf kunstenaar was?

Wanneer: donderdag 22 januari, 17.15-18.15 u.

Waar: Spui 25, Amsterdam

[Reserveren](#)

1.5. Boekpresentatie *Liefde bij wijze van spreken*

[ingezonden mededeling van deBuren]

Yves Petry publiceerde vijf veelgeprezen romans. Zijn werk werd bekroond met o.a. de BNG Nieuwe Literatuurprijs en de Libris Literatuurprijs. Zijn nieuwe roman gaat over een driehoeksverhouding die grondig ontspoorde, met onuitwisbare gevolgen.

‘Niets van wat ik heb geschreven, vormt een bewijs voor welke waarheid dan ook,’ zo besluit hoofdpersoon Alex Jaspers zijn veelgelaagde relaas. Maar het moest verteld worden. Het mocht niet onuitgesproken blijven. Het heet *Liefde bij wijze van spreken*.

De presentatie bij deBuren wordt een avond in handen van de dames: de immer begripvolle **Margreet Dolman** (Paul Haenen) en de messcherpe **Annelies Verbeke**.

Wanneer: vrijdag 23 januari, 20.00 u.

Waar: deBuren, Leopoldstraat 6, Brussel

Toegang gratis, [reserveren aanbevolen](#)

1.6. Grammaticale begrippen: hoor- en werkcollege

[ingezonden mededeling van Marloes van Bergen, Bureau IVN]

Onderwerp, gezegde, bijwoordelijke bepaling...al ongeveer 200 jaar leren we op school zinnen 'ontleden' met behulp van deze begrippen. Zoals alles in de wetenschap zijn ook deze begrippen eens door mensen bedacht en verder ontwikkeld. Hoe is dat gegaan?

In het kader van de publiekscolleges van de Illustere School wordt dit stuk wetenschapsgeschiedenis nader bekeken, globaal en desgewenst in detail (toegespitst op één begrip) aan de hand van oudere en recente teksten.

Docent is Els Elffers; zij werkte aan de UvA als docent Nederlandse Taalkunde en heeft als belangrijkste onderzoeksterrein de geschiedenis van de taalwetenschap. Zie haar bijdrage aan de [taalcanon](#)

Wanneer: maandagen 2, 9 en 16 februari, 2, 9 en 16 maart van 13.00-15.00 u.

Waar: Bungehuis, Spuistraat 210 Amsterdam

Prijs: € 150 (€ 105 voor AUV-leden)

[Inschrijven](#)

→ kijk ook altijd even in de nieuwste aflevering van Neder-L, nog steeds de allerbeste neerlandistische evenementen- en blogbank: <http://www.neder-l.nl> of <http://nederl.blogspot.com/>

2. VARIA

2.1. Pas verschenen (I): *Bilderdijs Odilde*

[ingezonden mededeling van Dini Helmers, Veere]

Het leven van Catharina Rebecca Woesthoven (1763-1828) was een aaneenschakeling van netelige gebeurtenissen. Haar huwelijk met de eloquente, maar veeleisende en

opvliegende dichter en advocaat Willem Bilderdijk werd een faliekante mislukking. Het eindigde in een echtscheiding. Ook haar tweede huwelijk was geen succes. Van een neef erfde zij een enorm kapitaal en zij zou Jan Willem Kumpel, een goede vriend van haar en haar (ex-)echtgenoot, hebben laten opsluiten. Al deze kwesties brachten vele pennen in beweging. Zij is de geschiedenis ingegaan als een meedogenloze, manipulatieve en domme vrouw.

Helmers laat op grond van nieuw en ander bronnenmateriaal een andere Woesthoven zien. De eerste vrouw van Willem Bilderdijk was een 'overlever' die de mogelijkheden van haar tijd gebruikte om haar problemen het hoofd te bieden. Deze biografie is daarmee tevens een welkome aanvulling op de bestaande levensbeschrijvingen van Willem Bilderdijk.

Dini Helmers, *Bilderdijs Odilde. Het leven van Catharina Rebecca Woesthoven*, (Boekscout Soest, 2014) ISBN 978-94-022-1260-0, 330 p. met illustraties, prijs € 22,05. Het boek is te bestellen via www.boekscout.nl

2.2. Pas verschenen (II): *Letters as Loot*

[ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam

De afronding van het NWO-project 'Letters as Loot. Towards a non-standard view on the history of Dutch' vond onlangs plaats in de vorm van de publicatie van een omvangrijk werk met als titel *Letters as Loot. A sociolinguistic approach to seventeenth- and eighteenth-century Dutch*. Veel neerlandici in binnen- en buitenland zullen inmiddels ervan op de hoogte zijn dat in de National Archives in Kew, UK duizenden Nederlandse brieven uit de zeventiende en achttiende eeuw te vinden zijn, de 'sailing letters', waaronder 15000 persoonlijke brieven. In het bredere kader van een in de laatste jaren tot bloei gekomen internationale linguïstische bedrijfstak, de historische sociolinguïstiek, zijn deze brieven door een deskundig team onder leiding van Marijke van der Wal nader bestudeerd. Het onderzoek heeft onder meer twee dissertaties, een interessant elektronisch corpus (<http://brievenalsbuit.inl.nl>), talloze lezingen en meer dan twintig veelal in het Engels geschreven artikelen opgeleverd, allemaal bouwstoffen voor de samenvattende monografie.

In dit verzorgd uitgegeven boek staat de taal van een inderdaad unieke collectie Nederlandse privé-brieven uit de zeventiende en achttiende eeuw centraal. De onderzochte brieven zijn immers geschreven door mannen en vrouwen uit alle rangen en standen. *Letters as Loot* presenteert de resultaten van onderzoek naar formulair taalgebruik, de mate van oraliteit in privé-brieven, het mogelijk belang van

brievenboeken en brengt opmerkelijke patronen aan het licht van sociale, regionale en gendervariatie in een reeks van taalverschijnselen. Om een indruk te geven van de inhoud laat ik hier de titels van de elf hoofdstukken volgen:

1. Letters as Loot: A historical-sociolinguistic challenge
2. Sounds and signs: From local to supralocal usage
3. Epistolary formulae: Functions and text composition
4. Variation and change in formulaic language
5. Detailing the writing process: Formulaic language, social and professional writers, and the influence of letter-writing manuals
6. Forms of address
7. Clause chaining between spoken and written language
8. Variation and change in the relative clause
9. Apocope of final schwa
10. Clausal and local negation
11. Harvesting: Reflection and evaluation

Na de bibliografie (pp. 409-424) is er een index rerum (pp. 425- 426). Het boek bevat verder functionele illustraties zoals afbeeldingen van brieven.

Welke nieuwe perspectieven op de geschiedenis van het Nederlands dit uitvoerige onderzoeksverslag precies biedt, zal in de komende tijd wel duidelijk worden in het gebruikelijke 'gesprek met de vakgenoten'.

Gijsbert Rutten & Marijke J. van der Wal, *Letters as Loot. A sociolinguistic approach to seventeenth- and eighteenth-century Dutch*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. (= *Advances in historical sociolinguistics*, 2). XIII, 426 pp. ISBN 978-90-272-0081-5. Prijs: € 104,94 (incl. BTW). N.B. Ook verschenen als e-book (Open Access) ISBN 9789027269577.

2.3. Pas verschenen (III): *Opkomst en bloei van het Friese nationalisme* [ingezonden mededeling van Jan Noordegraaf, Amsterdam]

De bekende frisisist en emeritus hoogleraar Philippus Breuker heeft in een fraai uitgegeven boek meer dan twintig studies van zijn hand bijeengebracht die de diverse krachten en omstandigheden belichten die geleid hebben tot het ontstaan van het Fries cultuurhistorisch nationalisme in de periode tussen 1740 en 1875. Niet alleen frisisten, maar ook neerlandici van uiteenlopende signatuur kunnen in dit omvangrijke werk het nodige van hun gading vinden. Zo bevat *Opkomst en bloei* bijvoorbeeld een viertal substantiële stukken over de vermaarde taal- en letterkundige J.H. Halbertsma (pp. 282-354). Onder meer Halbertsma's relatie met Willem Bilderdijk komt aan de orde (zie daarvoor ook *Het Bilderdijk-Museum* 11 uit 1996, pp. 1-14).

Wat betreft de ontwikkeling van de Nederlandse historische taalkunde kent Breuker een prominente plaats toe aan de germanist J.H. Berns (1803-1883), die hij ziet als iemand die z'n tijd decennia vooruit was (pp. 215-222). En in een boek over Friese cultuurgeschiedenis mag een beschouwing over het Oera Lindaboek uiteraard niet ontbreken (pp. 408-433). Ook voor François Haverschmidt is er de nodige aandacht (pp. 382-395) evenals voor Eelco Verwijs (pp. 396-407).

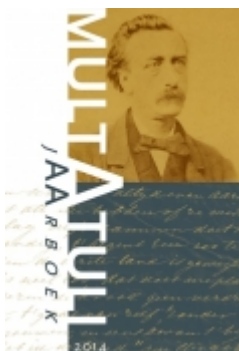
Aan de opstellen gaat een reeks van kleurrijke illustraties vooraf (pp. 9-24). Een opgave van de 'verkort aangehaalde literatuur' is te vinden op de bladzijden 446-462). Daarna volgt het register op persoonsnamen (pp. 463-470).

Philippus Breuker, *Opkomst en bloei van het Friese nationalisme, 1740-1875*. Leeuwarden: Wydemeer 2014. (= Fryske Akademy no. 1083). 472 pp. ISBN 9789492052049. Prijs: € 35,00.

2.4. Pas verschenen (IV): *Jaarboek Multatuli*

[ingezonden mededeling van Klaartje Groot, Amsterdam]

'Excellentie, ik heb een moeilijken brief aan U te schrijven. Ik zit in hoogen nood. Wil U mij helpen?' Het *Jaarboek Multatuli 2014* opent met deze nog ongepubliceerde brief van Multatuli zelf, met een nawoord van Dik van der Meulen. Verder bijdragen van Philip

Vermoortel over de Vlaamse Multatuli-onderzoeker Julius Pée (1871-1951), David Hollanders over de politieke filosofie van Multatuli en Wim Coster met nieuwe feiten in de zaak van de Weduwe Pruijms. Daarnaast enkele rubrieken zoals 'Multatuli in de media'.

In 1978 verscheen het eerste nummer van het tijdschrift *Over Multatuli*, geheel gewijd aan de eerste moderne Nederlandse schrijver, de veelzijdige Multatuli, pseudoniem van Eduard Douwes Dekker (1820-1887). Met ingang van dit jaar is het tijdschrift omgevormd tot een jaarboek. Het wordt uitgegeven door het Multatuli Genootschap en Uitgeverij Verloren. Het Multatuli Genootschap legt zich ook toe tot het instandhouden en openstellen van het Multatuli Huis.

Jaarboek Multatuli 2014. 80 pag. ISBN 978-90-8704-485-5. Jaarabbonnement € 16,50.

[Bestellen](#)

2.5. Weg met 'oudjes'!

[ingezonden mededeling van Laura van Eerten, Instituut voor Nederlandse Lexicologie, Leiden]

Het woord *oudjes* is denigrerend en mag daarom verdwijnen. Dat vinden de deelnemers aan de verkiezing [Weg met dat woord!](#) van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL). Het woord komt als verliezer uit de bus.

Eind november riep het INL Nederlanders en Vlamingen op om woorden te nomineren die we nooit meer willen horen in 2015. Van de tien meest ingezonden woorden kreeg *oudjes* 18% van de stemmen op de voet gevolgd door *participatiesamenleving* en *yolo* (17%)

Liever 'ouderen'

"Niemand gebruikt het woord *oudjes* tegen een oudere patiënt, alleen bij het praten over een oudere", zegt hoogleraar Ouderengeneeskunde Andrea Maier. De *oudjes* maken deel uit van een bevolkingsgroep die op basis van de leeftijd al afgeschreven is en niet serieus genomen wordt. Het getuigt van weinig respect, en daarom kunnen we voortaan beter spreken van *ouderen* of *senioren*, aldus de inzenders.

Kids in de participatiesamenleving, yolo!

Yolo en *participatiesamenleving* werden vorig jaar ook al genomineerd en eindigen nu opnieuw hoog in de top 3. Politieke termen en jongerenwoorden blijven een bron van ergernis voor veel deelnemers. Net als overbodige woorden en onnodig hip doen: *kids* zeggen in plaats van *kinderen* bijvoorbeeld. Dat woord kreeg [vorig jaar](#) de meeste stemmen in de verkiezing.

2.6. Aankondiging rond IVN-colloquium 'Hyperdiverse neerlandistiek'

In 2015 zullen we naar verwachting wederom met zo'n 300 docenten en onderzoekers bij elkaar zijn. Dit keer ontmoeten we elkaar van 17 t/m 21 augustus 2015 in Leiden, waar we gastvrij onthaald worden door de Universiteit Leiden.

Het thema van het colloquium is **Hyperdiverse neerlandistiek**. We willen op dit colloquium onderzoeken, bediscussiëren en in kaart brengen wat ons samenbindt en wat ons onderscheidt in de aanpassingen die we op specifieke locaties maken in ons onderzoek, in ons onderwijs en in onze vertaalpraktijk. Het begrip 'hyperdiversiteit' voegt aan deze verkenning een dimensie toe: met dit begrip wordt uitgedrukt dat vele talen en culturen niet alleen naast elkaar, maar ook *door* en *met elkaar* bestaan.

Iedereen die op de mailinglijst voor de nieuwsbrief staat, ontvangt automatisch ook alle algemene mededelingen over het colloquium. Als u lid bent van de IVN wordt u automatisch op de mailinglijst gezet, tenzij u aangeeft dat u dat niet wilt.

Als u een of meerdere mededelingen niet ontvangen heeft, kijk dan eerst of ze niet in uw spamfolder terechtgekomen zijn en/of voeg nieuwsbrief@ivvnl.com toe aan uw lijst met betrouwbare afzenders. Voor meer informatie kunt u ook contact opnemen met uw ICT-beheerder.

Als u dan nog steeds e-mail(s) mist, kunt u contact met ons opnemen via bureau@ivnnl.com

PS: Specifieke e-mails over uw inschrijving/bijdrage ontvangt u via het conference management systeem op het mailadres dat u bij het aanmaken van uw account heeft opgegeven.

2.7. Schemerarchieven (5)

Een schat aan [Levensberichten](#)

2.8. De werkbank (5)

[ingezonden mededeling van Evert Woutersen, Almere]

[Eerste gepubliceerde gedicht van Leopold gevonden](#)

*Reacties, opmerkingen en bijdragen
(en natuurlijk ook e-adreswijzigingen) naar:
Wim Klooster of Guido Leerdam,
wgk@xs4all.nl of guido.leerdam@wolmail.nl
www.ivnnl.com*

INTERNATIONALE VERENIGING VOOR NEERLANDISTIEK